

Ärende: VN/15985/2024

Begäran om utlåtande om utkastet till regeringens proposition med förslag till lag om ändring av diskrimineringslagen

Remissinstansens utlåtande

Ni kan skriva ert utlåtande i fältet nedan.

Folktingets verksamhet är enligt lagen om Svenska Finlands folkting (2003/1331) att främja Finlands svenskspråkiga befolknings rättigheter samt att arbeta för att utveckla dess kulturella och samhälleliga förhållanden och för att främja svenska språkets ställning i Finland. Folktinget fullföljer sitt uppdrag genom att göra framställningar, ge utlåtanden samt bedriva information och upplysning.

Folktinget ger i enlighet med sin lagstadgade uppgift utlåtande om utkastet till regeringens proposition med förslag till lag om ändring av diskrimineringslagen om främjande av likabehandling inom småbarnspedagogiken och fokuserar i sitt utlåtande på den språkliga och kulturella dimensionen. Folktingets primära uppgift är att bidra till att svenskan är ett livskraftigt språk som syns och hörs i det finländska samhället.

Folktinget omfattar inte förslaget till lag om ändring av diskrimineringslagen om främjande av likabehandling inom småbarnspedagogiken.

Diskrimineringslagen

Enligt diskrimineringslagen får ingen diskrimineras på grund av ålder, ursprung, nationalitet, språk, religion, övertygelse, åsikt, politisk verksamhet, fackföreningsverksamhet, familjeförhållanden, hälsotillstånd, funktionsnedsättning, sexuell läggning eller någon annan omständighet som gäller den enskilde som person.

Skyldigheten att främja likabehandling och upprätta en likabehandlingsplan utvidgades 1.6.2023 att gälla även anordnare av småbarnspedagogik och serviceproducenter inom småbarnspedagogiken så att varje småbarnspedagogiskt verksamhetsställe har en plan för de åtgärder som behövs för att främja likabehandling.

Folktinget framhåller att skyldigheten att utarbeta likabehandlingsplan för verksamhetsställen har varit i kraft så kort tid (övergångstid till 6/2025) att det inte ännu är möjligt att utvärdera effekterna av den utvidgade planeringsskyldigheten.

Likabehandlingsplanering och likabehandlingsplan

Enligt grunderna för småbarnspedagogiken är ”syftet med småbarnspedagogiken att stödja barnets förutsättningar för lärande och främja livslångt lärande och uppfyllandet av utbildningsmässig jämlikhet i enlighet med inkluderande principer; barns lika rättigheter, jämlikhet, likabehandling, icke-diskriminering, värdesättning av mångfald samt social delaktighet och gemenskap. Syftet med den föreslagna ändringen i diskrimineringslagen är att lätta på kommunernas och serviceproducenternas ”arbetsbörda”. I stället för plan per verksamhetsställe ska det räcka med att en allmängiltig likabehandlingsplan utarbetas.

Folktinget betonar att planeringsskyldigheten inte enbart handlar om att utarbeta ett dokument. Likabehandlingsplaneringen är en fortgående och systematisk process där man tillsammans på verksamhetsstället planerar/funderar på konkreta åtgärder för hur befrämja likabehandling.

Via det gemensamma planeringsarbetet utvecklas verksamhetskulturen på verksamhetsstället. Det är också lättare för alla parter att förbinda sig till en plan som enheten själv varit delaktig i att arbeta fram. Den nu föreslagna ändringen försvagar arbetet med att befrämja likabehandling och förebygga rasism inom småbarnspedagogiken.

Folktinget påminner om att mångfalden i samhället ökar vilket också syns inom småbarnspedagogiken. En gemensam likabehandlingsplan blir allmängiltig och tar inte de olika verksamhetsställets särdrag, en del enheter är homogena, andra heterogena, i beaktande. Genom att aktivt fästa uppmärksamhet vid eventuella diskriminerande strukturer och attityder kan man förebygga diskriminering.

Lagen om småbarnspedagogik

Syftet med småbarnspedagogiken är enligt § 3 punkt 6 bland annat ”erbjuda alla barn likvärdiga möjligheter till småbarnspedagogik, främja likabehandling och jämställdhet samt ge färdigheter att förstå och respektera den allmänna kulturtraditionen samt vars och ens språkliga, kulturella, religiösa och livsåskådningsmässiga bakgrund”.

Folktinget understryker att de språkliga rättigheterna alltid ska skrivas in likabehandlingsplanen och beaktas i likabehandlingsplaneringen.

Regeringsprogrammet för statsminister Petteri Orpos regering

I regeringsprogrammet konstateras att ”den finländska kulturen i alla dess former är en mångsidig resurs för medborgarna och kulturens roll som en internationell konkurrensfaktor är erkänd. Nationalspråkens ställning i samhället är tydlig och stark och den förenar finländarna. Finland är ett sporrande civiliserat samhälle som är stolt över sitt mångsidiga kulturarv”.

Regeringen har som mål för regeringsperioden i regeringsprogrammet (kapitel 5 ”Ett kunnigt Finland”) att förbättra kvaliteten på småbarnspedagogiken.

Folktinget påpekar att en upphävd skyldighet att utarbeta likabehandlingsplan per verksamhetsställe står i strid med de övergripande strävandena i regeringsprogrammet och det konkreta målet att förbättra kvaliteten på småbarnspedagogiken.

Regeringens meddelande om rasism 31.8.2023

Statsminister Petteri Orpos regering har i Statsrådets pressmeddelande 14.5.2023 förbundit sig att främja likabehandling och icke-diskriminering och att motarbeta rasism. Regeringen godkände slutligen i augusti 2023 ett meddelande till riksdagen om åtgärder för att främja likabehandling, jämställdhet och icke-diskriminering i det finländska samhället. Regeringen meddelade samtidigt att den förbinder sig att främja likabehandling på bred front under hela valperioden.

Folktinget anser att förslaget till ändring i diskrimineringslagen om främjande av likabehandling inom småbarnspedagogiken står i strid med regeringens meddelande om att främja likabehandling på en bred front.

Folktinget konstaterar avslutningsvis att det inte hör till god lagstiftningssed att begäran om utlåtande skickats mitt under semesterperioden och med kort tid för att ge utlåtande. Dessutom är det svenskspråkiga materialet bristfälligt i jämförelse med det finskspråkiga materialet.

Grundström Camilla
Svenska Finlands folkting